

Kerkhof bij de Dorpskerk te Wassenaar
2024/2025

Inhoudsopgave

Achtergrond en ontstaan	pagina 2 en 3
Monument stichting naam- en gedenkplaats	pagina 4
Strooiveld	pagina 5
Beheerregels	pagina 5 t/m 10
Plaatselijk Reglement	pagina 11 t/m 27
Huishoudelijk reglement	pagina 28 en 29
regels voor grafbedekking- en monumenten	pagina 29 t/m 32
adressen	pagina 33

Dorpskerk Wassenaar met het kerkhof rondom.

ACHTERGROND KERKHOF DORPSKERK TE WASSENAAR

Geschiedenis ontstaan Kerkhoven

De benaming begraafplaats en kerkhof worden veelvuldig onterecht vermengd. Een kerkhof is een plaats om te begraven rond een kerk, daarom is de laatste rustplaats rond de Dorpskerk een kerkhof, zijnde een bijzondere begraafplaats. Begraafplaatsen zijn veelal niet kerk gebonden en werden met name in de Napoleontische tijd opgericht vanwege de sterke verstedelijking.

Ontstaan van het Dorpskerk kerkhof

De Dorpskerk heeft een grote historie met betrekking tot begraven in en rond de kerk. Een oude hergebruikte sarcofaag gevonden onder de kerk bij de restauratie in de 40er jaren vorige eeuw, duidt al op graven in en rond de kerk voor de 11^e eeuw. Een groot aantal historische grafzerken van notabelen rond de 17^e en 18^e eeuw is bewaard gebleven en nog steeds in de kerk te zien. Tijdens de restauratie rond 1940 zijn alle knekelrestanten onder de kerk verwijderd en bijgezet in zogenaamde verzamelgraven.

Rond 1847 wordt het Kerkhof rondom de Dorpskerk in de oorspronkelijke beperkte vorm in gebruik genomen. Het kerkhof valt onder de categorie bijzondere begraafplaatsen vanwege de kerkelijke verbondenheid. Het eerste graf, nummer 1 wordt uitgegeven na het overlijden van Sophia W. Gravin van Wassenaer, geboren Baronesse Van Heeckeren van Kell op 13 januari 1847. Geboren te Wassenaar en overleden op Landgoed Twickel. Het betreft een zogenaamde grafkelder waarin meerdere overledenen kunnen worden bijgezet. De graven uit die tijd liggen direct naast de hoofdingang van de kerk en hebben niet dezelfde monumentale status als het rijksmonument.

Het kerkhof bevat enkele bijzondere grafmonumenten en er zijn vele nationale beroemdheden ter ruste gelegd. Ministers, schrijvers, dichters, schilders en architecten. Maar ook beroemde oorlogsveteranen. In het algemeen zal voor vele Wassenaarders gelden dat familie of vrienden

hier hun laatste rustplaats hebben gevonden. In een eenvoudige uitgave "Celebre Comitatu" worden diverse bekende personen met grafnummers beschreven,

Kerkhof in de huidige vorm

In de afgelopen decennia werd het kerkhof uitgebreid tot de huidige grootte. De laatste uitbreiding eind negentiger jaren van de vorige eeuw was het Noordelijke deel links naast de achteringang vanaf de Berkhei. Sinds die uitbreiding is het recht op begraven beperkt tot betalende leden verbonden aan de Protestantse gemeente te Wassenaar. Niet- en niet betalende leden kunnen weliswaar begraven worden op het Kerkhof, maar er zal dan een afkoopsom gelden om het lidmaatschap te voldoen .(zie aparte tarievenstaat).

Ecologisch kerkhof

Het kerkhof kan als zeer landelijk en natuurlijk worden beschouwd. Recent werd een groot gedeelte van de paden voorzien van een parkgoud toplaag. In de komende periode onderzoeken we of het kerkhof zoveel mogelijk ecologisch ingericht kan worden. Te denken valt aan veel bloemen en struiken die vogels, vlinders en insecten aantrekken.

Ecologie betekent ook het niet of zeer beperkt gebruik van bestrijdingsmiddelen. Momenteel zijn we door proefneming aan het onderzoeken of we onkruidbestrijding in met name de paden en het grind, onder controle kunnen krijgen door te stomen. Tot nu toe blijkt het

een intensieve, relatief kostbare behandeling vanwege het hoge aantal arbeidsuren dat hiermee gemoeid is. Hoewel het nog niet afdoende is lijkt het uit milieuoverwegingen haast het enige alternatief.

Stichting naam- en gedenkteken

In 2020 is met in hoofde genoemde stichting een overeenkomst bereikt, waarna in 2021 met behulp van een aantal grote sponsors drie gedenkzuilen op het kerkhof zijn geplaatst. Doel is mensen in de breedste zin des woord te kunnen gedenken, bijvoorbeeld als iemand vermist is, of nergens anders een gedenkplaats heeft. Er moet wel enige verbondenheid met Wassenaar zijn. U kunt denken aan herinnering aan iemand van wie de as is verstrooid, een dood geboren of jong overleden kind. Op één van de drie zuilen kan een gedenkbordje worden aangevraagd bij de stichting, dit gaat overigens gewoon via het kerkelijk bureau. Momenteel kost een dergelijk bordje € 275,- , een dubbel exemplaar € 450,- en bijzondere symbolen € 175,-.

Het monument met het strooiveld op de achtergrond.

Strooiveld

In 2021 is een lang gekoesterde wens gerealiseerd en is een strooiveld aangelegd. Het veld is van een Sedum begroeiing voorzien, waardoor de as goed wordt opgenomen en er een natuurlijke uitstraling is. Op afspraak kan de as van een uw dierbare hier worden verstrooid, al dan niet in combinatie met een herdenkingsbordje. Ter registratie dient een kopie van de crematieverklaring te worden afgegeven aan de kerkhofbeheerder.

Beheer van het Kerkhof

Het College van Kerkrentmeesters is juridisch eigenaar van het Kerkhof. Zij heeft het beheer en onderhoud neergelegd bij het Kerkelijk Bureau (Schoolstraat 4, 2242 KH Wassenaar). Huidige beheerder is de heer Edwin van Dongen. (Telefoon 070-5114068)

Via het Kerkelijk Bureau verlopen alle verzoeken tot begraven en overige wijzigingen gerelateerd aan de graven, zoals aanpassing of plaatsing van grafmonumenten. Zij draagt de verantwoording voor onderhoud van het kerkhof en geeft graven uit namens het College van Kerkrentmeesters. Toestemming tot bijzetting en bepaling van het tijdstip daarvan wordt door het bureau geregeld, veelal in samenspraak met een uitvaartondernemer. Het Kerkelijk Bureau kan u informeren over beschikbare graven. Meestal wordt eerst gekeken op welk gedeelte van het kerkhof u een graf wenst, waarna we kijken welke graven beschikbaar zijn.

Voor elk graf is één rechthebbende. In de meeste gevallen is dit een natuurlijk persoon, maar in sommige gevallen kan dit ook een specifieke stichting in grafbeheer zijn.

Reglement van het Kerkhof

Alle regels en bepalingen rond het Kerkhof zijn neergelegd in een reglement.

Het reglement is gebonden en grotendeels gespiegeld aan de Wet op de Lijkbezorging. Basis van deze bepalingen is dat er op een eerbiedige- en waardige manier met het kerkhof wordt omgegaan. Stilte en rust uit piëteit tegenover de overledenen en hun nabestaanden vormen hiertoe de basis. Een kopie van het reglement is achterin deze brochure afgedrukt.

Uitgifte nieuwe graven en bijzettingen

Het kerkhof kent een aantal soorten graven.

- **Grafkelders.** Een gemetselde of prefab kelder waarin de bijzetting van een aantal kisten met de stoffelijke resten van overledenen kunnen worden bijgezet. De kelders worden afgedicht met een liggende dekplaat. Op de plattegrond van het Kerkhof wordt herkenbaar aangegeven waar de kelders gesitueerd zijn. Momenteel zijn er nog kelders beschikbaar voor uitgifte. De rechten op kelders worden voor eeuwig afgekocht, met dien verstande dat jaarlijks onderhoudskosten voldaan dienen te worden. Wanneer de rechthebbende deze kosten niet meer wil dragen kan afstand gedaan worden van de rechten van de kelder. Op verzoek kunnen enkele urnen in grafkelders worden bijgeplaatst, dit ter beoordeling aan de beheerder. Voor bijplaatsen van urn kunnen we meestal de deksteen gedeeltelijk opzij schuiven.
- **Zandgraven.** In het nabije verleden werden zandgraven afgegeven voor 4 personen, momenteel is door een wijziging in de Wet op de Lijkbezorging het nog slechts toegestaan om 3 stoffelijke resten bij te zetten. Oude rechten voor 4 persoonsgraven, blijven gehandhaafd. Bij aankoop van een zandgraf worden rechten afgegeven voor 30 jaar. Na deze periode kan er minimaal voor 5 jaar en maximaal voor 30 jaar verlengd worden. Voor zandgraven worden jaarlijks

onderhoudskosten in rekening gebracht. Het tarief is nu nog afhankelijk van het soort monument dat op het graf is geplaatst, een staand monument of een liggend monument, maar in de toekomstige jaren worden deze tarieven gelijk. De kosten van onderhoud kunnen voor een gelijke periode als de periode waarvoor de grafrechten gelden vooruit worden voldaan.

Op verzoek kunnen enkele urnen in zandgraven worden bijgeplaatst, dit ter beoordeling door de beheerder. Wanneer een zandgraf vol is, maar de wettelijke termijn van grafrust van 10 jaar na de laatst overledene voorbij is, kunnen de botrestanten op de 4^e laag worden geplaatst. Het graf krijgt dan weer de capaciteit van drie plaatsen terug. Door mogelijke omstandigheden kunnen we hier van moeten afwijken.

- **Urnengraven.** Op het Kerkhof zijn urnengraven beschikbaar. De rechten hiervan worden voor 15 jaar uitgegeven. Er kunnen meerdere urnen worden bijgeplaatst. Ook hiervoor worden jaarlijks onderhoudskosten in rekening gebracht die voor meerdere jaren vooruit kunnen worden voldaan. Bij aankoop is het monumentje op de kelder inbegrepen, inclusief 40 karakters op de steen. Bij meer karakters wordt een meerprijs gerekend.
- **Algemene Graven.** In deze graven worden drie willekeurige overledenen begraven. De rechten voor dit graf zijn voor minimaal 10 jaar na bijzetting van de laatst bijgeplaatste overledene. De beheerder besluit wanneer dergelijke graven geruimd worden. Soms wordt na het verstrijken van de wettelijke grafrustperiode verzocht het stoffelijk overschot te herbegraven in een zandgraf. Wanneer dit praktisch uitvoerbaar is kan deze wens worden gehonoreerd. Onderhoudskosten van een algemeen graf worden bij aanvang voldaan. De grafrechten van een algemeen graf kunnen niet worden verlengd.

Grafmonumenten

Voor het plaatsen- of wijzigen van een grafmonument is vooraf een vergunning nodig, deze wordt door het Kerkelijk Bureau uitgegeven. Monumenten dienen aan richtlijnen te voldoen. Deze zijn bij het Kerkelijk Bureau beschikbaar. Bij de meeste steenhouwers zijn deze ook bekend. Het bureau werkt niet met vaste uitvaartondernemers of steenhouwers in verband met haar onafhankelijke positie.

Grafmonumenten dienen in goede staat te worden gehouden door onderhoud, de rechthebbende is hiervoor zelf verantwoordelijk. Bij eventuele schade of scheuring kan verzocht worden om restauratie, vervanging of verwijdering wanneer het een gevaarlijke situatie oplevert.

Op nieuwe grafmonumenten dient op een zichtbare plaats (rechts vooraan) het nummer van het graf vermeld te zijn.

Het is niet verplicht om een grafmonument te plaatsen.

In open grafmonumenten mag zonder gaasdoek geen grind worden gebruikt.

Wanneer twee- of meerdere graven naast elkaar worden gekocht, kan de maatvoering van de monumenten daarop aangepast worden.

Losse beelden- of ornamenten dienen met toestemming van de rechthebbende geplaatst te worden. Ontvreemding- of beschadiging van deze zaken vallen buiten verantwoordelijkheid van de beheerder.

Grafonderhoud- en beplanting

Beplanting van de graven dient zoveel mogelijk winterhard te zijn.

Onderhoud en watergeven van éénjarige- en overige planten is aan de rechthebbende van het graf. Mocht u incidenteel een graf bezoeken dan raden we éénjarige perkplanten af. De beheerder is niet verantwoordelijk voor eventueel ontvreemding of beschadiging van losse plantenbakken en beplanting.

Met beplanting moet het monument zichtbaar blijven en overhangend groen naar andere graven dient te worden verwijderd. Beplanting naast en/of rond de graven dient beperkt te blijven en mag de looppaden en andere graven niet hinderen. Zonder overleg kan er in de (tijdelijke) beplanting gesnoeid worden door het onderhoudsbedrijf.

Het plaatsen van diep wortelende heesters en bomen op en rond de graven en grafkelders is verboden. Schade door bestaande beplanting aan graven- of kelders wordt op de rechthebbende verhaald evenals de verwijderings- en vergunningskosten daarvoor.

Uitgebloeide of verwaaide bloemstukken, grafwerken etc. kunnen op last van de beheerder worden verwijderd, hierover kan niet gecommuniceerd worden. Seizoensgebonden bloemstukken (bijvoorbeeld Kerst gerelateerd) moeten uiterlijk binnen twee maanden na afloop van dit christelijke feest zijn verwijderd, ongeacht de staat van het stuk.

Losse bossen bloemen of bloemstukken dienen uit het plastic te worden gehaald. Het plaatsen van losse plastic potten met planten op de graven is verboden. Verdord of dood plantmateriaal kan door de beheerder verwijderd worden.

Een rechthebbende is verplicht een graf goed te onderhouden. Begroeiing mag niet over andere graven heen groeien. Bij wildgroei kan het tuinbedrijf fors snoeien of zelfs verwijderen. Het College van Kerkrentmeesters neemt hiervoor geen verantwoordelijkheid.

Bijzettingsschade;

Beschadiging van beplanting als gevolg van een bijzetting, zijn helaas meestal niet te voorkomen vanwege beschadiging van wortels, of foutief beplantingsseizoen en cetera en derhalve altijd voor rekening en risico van de rechthebbende.

Leden zijn betalende leden- of vrienden van de Protestantse Gemeente te Wassenaar (PGW). Niet betalende leden- of vrienden worden voor gebruikmaking van het Kerkhof of rouwdiensten als niet leden beschouwd.

Deel van grafmonument ontworpen door John Rådecker 1936

PLAATSELIJK REGLEMENT
VOOR HET BEHEER
VAN HET
KERKHOF BIJ DE DORPSKERK TE WASSENAAR

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

1. *Dit reglement verstaat onder:*

De Protestantse Gemeente te Wassenaar is eigenaar van het Kerkhof. Zij wordt in rechte vertegenwoordigd door het College van Kerkrentmeesters (College).

administrateur/beheerder: degene die door het College is aangewezen voor het verzorgen van de administratie en belast is met de dagelijkse leiding van het kerkhof, of degene die de beheerder vervangt.

graven met uitsluitend recht (eigen graf):

- een graf, grafkelder daaronder begrepen, waarvoor aan een natuurlijk of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot:
- het doen begraven en begraven houden van stoffelijke overschotten;
- het doen bijzetten en bijgezet houden van as urnen;

algemeen graf:

- een graf, bij de beheerder in beheer, waarin het recht van medegebruik wordt geboden tot het doen begraven van stoffelijke overschotten.

eigen urnenkelder:

- een urnenkelder, waarvoor aan een natuurlijk- of rechtspersoon het uitsluitend recht is verleend tot het doen bijzetten en bijgezet houden van urnen.

Urn en/of asbus: een voorwerp ter berging van as van een gecremeerde overledene.

gedenkplaats: een plaats ingericht om overledenen te gedenken.

grafbedekking: gedenkteken en/of winterharde grafbeplanting.

grafbeplanting: winterharde beplanting welke door de rechthebbende op een graf wordt aangebracht.

graftermijn: de termijn gedurende welke men krachtens uitsluitend recht of met betrekking tot een algemeen graf een stoffelijk overschot begraven mag houden.

rechthebbende: degene die een uitsluitend recht op een graf heeft.

Stoffelijk overschot: het lichaam van een overledene of doodgeborene. Doodgeborene is wettelijk niet van toepassing op een menselijke vrucht na een zwangerschapsduur van minder dan 24 weken, maar kan wel worden bijgezet.

uitsluitend recht: het recht om gedurende een gecontracteerde periode één of meer stoffelijke overschotten in het graf te doen begraven of begraven te houden.

2. Voor de toepassing van het bij of krachtens dit reglement bepaalde wordt, voor zover van belang onder "eigen graf" mede verstaan: urnenkelder.

Artikel 2 Beheer

1. Het beheer van het kerkhof berust bij de Protestantse Gemeente te Wassenaar, vertegenwoordigd door het College. Het College wijst een beheerder aan die de dagelijkse leiding over het Kerkhof heeft.
2. Inzake het gebruik van het Kerkhof alsmede voor de diensten en vergunningen, die in verband daarmee door het College worden verleend, worden vastgestelde kosten in rekening gebracht volgens de bij dit beheersreglement behorende regels en tarievenlijst, die jaarlijks kunnen worden herzien en gepubliceerd zijn op onze website.

Artikel 3 Administratie

De administratie van het Kerkhof wordt gevoerd door het College of een door haar aangewezen administrateur.

Artikel 4 Register

Het College of de door hen aangewezen administrateur houdt een register bij van alle op het Kerkhof bijgezette stoffelijke overschotten, bijgeplaatste asbussen en/of urnen en verstrooide as op het strooiveld. Dit met een nauwkeurige aanduiding van de plaats waar zij begraven of bijgezet zijn en een plattegrond van het Kerkhof. In dit register worden ook aangetekend de door het College reeds uitgegeven, maar nog niet gebruikte eigen graven. Het register en de plattegrond zijn openbaar.

Artikel 4a Register rechthebbende

Elk graf (behalve algemene graven) heeft één rechthebbende. Het is de rechthebbende verplicht bij verhuizing een adreswijziging door te geven. De beheerder zal bij retournering van post er zoveel mogelijk aan doen nieuwe adressering te achterhalen. Mocht dit door omstandigheden niet lukken en kunnen hierdoor nota's voor verlenging of onderhoud niet worden voldaan, dan heeft de beheerder het recht om het grafrecht te beëindigen. Het graf kan om die reden geruimd worden, mits aan de termijn van grafrust is voldaan.

HOOFDSTUK 2

OPENSTELLING, ORDE EN RUST OP HET KERKHOF

Artikel 5 Openstelling Kerkhof

1. Het kerkhof is voor eenieder dagelijks toegankelijk van zonsopgang tot zonsondergang.
2. Ter handhaving van de orde en rust op het kerkhof kunnen toegangen tijdelijk worden afgesloten.
3. Het is niet toegestaan gedurende de tijd dat het kerkhof niet voor het publiek geopend is, bijvoorbeeld vanwege een bijzetting, zich daarop te bevinden, anders dan voor het bijwonen van een begrafenis, de bijplaatsing van een as-urn of uitstrooiing van as.
4. Op het kerkhof mag niet gefietst worden

Artikel 6 Huishoudelijk Reglement (HR) en Ordemaatregelen

Voor handhaving van de dagelijkse gedragsregels geldt naast ordemaatregelen ook een huishoudelijk reglement. Het huishoudelijk reglement wordt op de website gepubliceerd en is op het Kerkelijk Bureau, Schoolstraat 4 ter inzage.

Orde maatregelen

1. Het is aan steenhouwers, hoveniers en daarmee gelijk te stellen personen verboden, anders dan met toestemming van of namens het College, werkzaamheden voor derden aan grafbedekkingen op het kerkhof te verrichten. Deze toestemming kan mondeling worden gegeven.
2. Bezoekers, personeel van uitvaartondernemingen en personen die werkzaamheden op het kerkhof hebben te verrichten, zijn verplicht zich in het belang van de orde, rust en netheid te houden aan de aanwijzingen van de beheerder.
3. Degenen die het in het tweede lid vermeld verbod overtreden of zich niet houden aan de in het derde lid bedoelde aanwijzingen, moeten zich op eerste aanzegging van de beheerder van het Kerkhof verwijderen.

Artikel 7

1. Dodenherdenkingen, onthullingen van gedenktekens en dergelijke plechtigheden op het Kerkhof moeten vijf werkdagen tevoren worden gemeld aan de door het College aangestelde beheerder onder opgave van datum en uur van de plechtigheid en de wijze waarop de plechtigheid zal plaatsvinden.
2. De deelnemers aan de plechtigheid, bedoeld in het eerste lid moeten zich in het belang van de orde, rust en netheid houden aan de aanwijzingen van het College of de beheerder.
3. Bijeenkomsten op het Kerkhof, die het karakter van een openbare manifestatie hebben of naar het oordeel van het College of de beheerder zullen hebben, kunnen door het College of de beheerder worden verboden.

Artikel 8 Opgravingen en ruimen

Het opgraven van stoffelijke overschotten en het ruimen van graven is slechts toegestaan, indien daarbij geen andere personen aanwezig zijn dan de beheerder of degenen die met deze werkzaamheden zijn belast.

Tijdens de werkzaamheden ter voorbereiding van of afhandeling van een bijzetting of het op of afhalen van een monument is het vanwege arbo technische wetgeving en aansprakelijkheid verboden om hierbij aanwezig te zijn. Uitsluitend de beheerder en/of uitvoerder zijn hiervan vrijgesteld. De botrestanten dienen op het kerkhof te blijven en worden na ruiming van een graf bijgezet in verzamelgraven. Wanneer botrestanten van het kerkhof worden weggehaald, is daarvoor toestemming van de Burgemeester nodig.

HOOFDSTUK 3

VOORSCHRIFTEN VOOR LIJKBEZORGING

Artikel 9 Kennisgeving begraven en asbezorging, openen en sluiten van het graf

1. Degene, die wil doen begraven of as wil doen bijzetten, geeft daarvan uiterlijk om 12.00 uur van de werkdag voorafgaande aan die waarop de begraafing of bijzetting zal plaatsvinden, telefonisch dan wel schriftelijk kennis aan de beheerder. De zaterdag geldt voor de toepassing van deze bepaling niet als werkdag. Indien de burgemeester toestemming heeft gegeven om het stoffelijk overschot binnen 36 uur na het overlijden te begraven moet de kennisgeving aan de beheerder zo tijdig mogelijk worden gedaan.
2. Het stoffelijk overschot, dan wel het omhulsel en de asbus of urn moeten zijn voorzien van een duurzaam identiteitskenmerk. De gegevens van het kenmerk moeten overeenstemmen met de administratie van het kerkhof.
3. Het openen van een graf ter begraafing of voor het bezorgen van as, en het daarna sluiten van een graf, alsmede het bedienen van de hulpmiddelen mag uitsluitend geschieden door het personeel van het kerkhof, of door hen ingehuurde gespecialiseerde bedrijven, op

aanwijzingen en indien noodzakelijk onder toezicht van de beheerder. De nabestaanden kunnen deze werkzaamheden onder toezicht van de beheerder geheel of gedeeltelijk zelf verrichten indien zij hun wens daartoe uiterlijk om 12.00 uur van de voorafgaande werkdag mondeling of schriftelijk aan de beheerder hebben kenbaar gemaakt. De zaterdag geldt voor de toepassing van deze bepaling niet als werkdag. Zij dienen bij deze werkzaamheden de aanwijzingen van de beheerder op te volgen.

4. Het College behoudt zich het recht voor, indien het ten behoeve van een begrafenis of werkzaamheden noodzakelijk mocht zijn, gedenktekens, liggende zerken of staande stenen of andere aangebrachte werken tijdelijk weg te nemen en te herplaatsen. De kosten van deze maatregelen komen voor rekening van de rechthebbende op het nieuw te maken graf.

Artikel 10 Over te leggen stukken

1. Begrafening mag slechts geschieden indien van tevoren het verlof tot begraven of de bezorging van as is overgelegd aan de beheerder.
2. Indien de begrafening of de bezorging van as in een eigen graf zal plaatsvinden, dient een machtiging daartoe aan de beheerder te worden overgelegd ondertekend door de rechthebbende of, indien deze is overleden, door degene die in de uitvaart voorziet, dan wel een nieuwe rechthebbende. Dit op basis van duidelijke indicatie in relatie tot de overledene of erven daarvan.
3. Begrafening of bijzetting in een eigen graf waarvan de uitgiftetermijn binnen de wettelijke minimum grafrusttermijn afloopt, kan alleen plaatsvinden onder gelijktijdige verlenging van de uitgiftetermijn met een zodanige periode dat de alsdan resterende uitgiftetermijn ten minste gelijk is aan de wettelijke minimum grafrusttermijn van 10 jaren. De verlenging dient te worden aangevraagd door de rechthebbende of, indien deze is overleden, door een van de andere personen, genoemd in artikel 15, tweede lid.

4. De beheerder onderzoekt of de overgelegde stukken voldoende zijn.

Artikel 11 Tijden van begraven en asbezorging

1. Op zondagen, christelijke of algemeen erkende feestdagen, wordt geen gelegenheid gegeven tot begraven en bezorgen van as, tenzij de burgemeester een van de normale termijn afwijkende termijn voor begraving of verbranding heeft gesteld of het College hiervoor toestemming heeft verleend.
2. Op de overige dagen zijn de tijden van begraven en het bezorgen van as:
Op werkdagen: gedurende de zomertijd van 9.30 uur - 16.30 uur.
gedurende de wintertijd van 9.30 uur - 15.30 uur
Op zaterdag: gedurende het gehele jaar van 10.00 uur - 13.00 uur.

Het College of de beheerder kan in bijzondere gevallen van deze tijden afwijken.

HOOFDSTUK 4

DE GRAVEN

Artikel 12 Soorten graven en termijnen

1. Op het Kerkhof kunnen worden onderscheiden:
 - a. eigen graven (zijnde een grafkelder of zandgraf)
 - b. eigen urnenkelders
 - c. algemene graven
2. Het College bepaalt bij nader vast te stellen regels:
 - a. hoeveel stoffelijke overschotten en hoeveel asbussen met of zonder urnen er kunnen worden bijgezet in de eigen graven
 - b. de afmetingen van de eigen graven en graftekens.

3. De uitgifteduur voor eigen zandgraven, (uitgezonderd grafkelders) is vastgesteld op minimaal 30 jaar.
4. De uitgifteduur voor urnenkelders is vastgesteld op 15 jaar.
5. In algemene graven worden voor een termijn van minimaal 10 jaren stoffelijke overschotten begraven gehouden met dien verstande dat uitgegaan wordt van de datum van de laatste bijzetting.

Artikel 13 Eigen graf

1. Een uitsluitend recht op een graf kan alleen schriftelijk worden bevestigd. Door het College wordt een akte van grafuitgifte in tweevoud opgemaakt.
2. In de akte van grafuitgifte wordt vermeld aan wie welk graf is uitgegeven tegen welke prijs en voor welke termijn.
3. De rechthebbende op het graf ontvangt een exemplaar van de akte van grafuitgifte.
4. Voor het kunnen verkrijgen van een uitsluitend recht op een graf dient men minimaal twee jaar (mogelijk korter wanneer men uit een andere woonplaats nieuw is binnengekomen) als meelevend betalend lid van de Protestantse Gemeente te Wassenaar te zijn ingeschreven (minimaal 100,00 per jaar), zulks bij uitzonderingssituatie ter beoordeling door het College en voor zover nodig in overleg met de Kerkenraad.
5. In bijzondere gevallen, ter beoordeling door het College, kunnen ook buiten de gemeente woonachtige personen of niet leden na overlijden worden begraven op het kerkhof bij de Dorpskerk. Uitzondering wordt gemaakt wanneer een graf reeds aan een rechthebbende is uitgegeven. In dat geval worden bestaande rechten gerespecteerd en is geen separate toestemming nodig van de beheerder. De rechthebbende bepaalt de volgende bijzettingen.
6. De rechthebbende heeft de plicht de beheerder tijdig op de hoogte te brengen van een wijziging in adres of woonplaats.

7. Grafrechten zijn vergelijkbaar met erfpacht, de grond blijft altijd eigendom van de kerk.

Artikel 14 Verlenging termijn eigen graf

1. De rechthebbende van een graf waarop een uitsluitend recht is gevestigd voor bepaalde tijd kan verzoeken deze termijn te verlengen. Het voor bepaalde tijd verleende recht wordt verlengd, mits het verzoek gedaan is binnen twee jaren voor het verstrijken van de termijn. De verlenging geschiedt telkens voor een periode niet korter dan 5 jaar met een veelvoud van 5 jaar met een maximum van 30 jaar.
2. Het College doet binnen een jaar na de aanvang van de termijn waarin verlenging van het recht kan worden verzocht, aan de rechthebbende wiens adres hem bekend is of redelijkerwijze bekend kan zijn, schriftelijk mededeling van het verstrijken van de termijnen van het bepaalde in lid 1.
3. Blijkt het adres onbekend, dan geschiedt de mededeling door vermelding daarvan bij het graf en de ingang van het kerkhof. De mededeling blijft vermeld tot het einde van de termijn waarvoor het uitsluitend recht op een graf werd gevestigd.

Artikel 15 Overschrijving van verleende rechten

1. Het uitsluitend recht op een graf kan op schriftelijk verzoek van de rechthebbende worden overgeschreven op naam van de echtgenoot of levenspartner dan wel een bloedverwant tot en met de derde graad. Overschrijving op verzoek van de rechthebbende op naam van een ander is slechts mogelijk, indien daarvoor gewichtige redenen bestaan.
2. Na het overlijden van de rechthebbende dient het recht te worden overgeschreven op naam van de echtgenoot of levenspartner dan wel een bloed- of aanverwant tot en met de derde graad, binnen een jaar na het overlijden van de rechthebbende. Overschrijving op naam van

een ander is slechts mogelijk indien daarvoor gewichtige redenen bestaan.

3. Indien binnen de in lid 2 gestelde termijn geen overschrijving heeft plaatsgevonden, vervalt het recht aan het College.
4. Voor overschrijving van het recht van begraven worden overschrijvingskosten in rekening gebracht. Behalve wanneer de rechten tussen echtgenoten of geregistreerde partners overgaan.

Artikel 16

1. Van iedere overschrijving van het recht op een graf wordt aantekening gehouden in het in artikel 4 genoemde register.
2. De rechthebbende krijgt een bewijs van overschrijving.

Artikel 17 Afstand doen van graven

Zonder aanspraak te kunnen maken op enige vergoeding, dan wel restitutie van gedane betalingen, kan de rechthebbende schriftelijk afstand doen van het recht op een eigen graf ten behoeve van het College. Van de ontvangst van zodanige verklaring doet het College schriftelijk mededeling aan de rechthebbende. Het College behoudt zich het recht voor graven waar afstand van is gedaan tot een door het College te bepalen datum in stand te houden. Over de datum van het ruimen of schudden van het graf wordt geen mededeling gedaan.

HOOFDSTUK 5

GRAFBEDEKKINGEN

Artikel 18 Toestemming grafbedekking

1. Voor het hebben van een grafbedekking is schriftelijke toestemming nodig van het College.

2. Het College kan nadere regels vaststellen omtrent de wijze van aanvragen van toestemming, de aard en de afmetingen van de grafbedekking en de wijze van aanbrengen.
3. Op grafmonumenten dient op een zichtbare plaats het grafnummer te zijn vermeld.
4. Het College kan de toestemming weigeren indien:
 - a. niet voldaan wordt aan de eventueel door hen vastgestelde nadere regels;
 - b. de grafbedekking afbreuk doet aan het aanzien van het kerkhof;
 - c. de duurzaamheid van de materialen onvoldoende is;
 - d. de constructie van de grafbedekking ondeugdelijk is;
 - e. er gebruik wordt gemaakt van kiezelstenen zonder gaasdoek;
 - f. er niet christelijk gerelateerde uitingen op, aan of rond het monument worden aangebracht. Eén en ander te bepalen door het College.
5. Toestemming voor het hebben van een grafbedekking moet worden aangevraagd door en wordt gesteld op naam van de rechthebbende van de grafruimte. Bij overschrijving van dat recht wordt de alsdan ingeschreven rechthebbende beschouwd als de houder van de toestemming. Toestemming voor het hebben van een grafbedekking op algemene graven wordt gesteld op naam van de aanvrager. Bij overlijden van de houder van de toestemming wordt de toestemming gesteld op naam van degene die zich binnen drie maanden na het overlijden daartoe aanmeldt.
6. Gedenktekens, zerken en grafstenen, alsmede de beplantingen worden geacht voor rekening en risico van rechthebbenden te zijn aangebracht. Indien hieraan buiten de schuld van het College of de beheerder schade ontstaat, wordt hiervan door de beheerder namens het College aan de rechthebbenden schriftelijk mededeling gedaan. Indien binnen een termijn van drie maanden, na de dag van aanschrijving, geen herstelling of vernieuwing door de rechthebbende heeft plaatsgevonden, is de beheerder bevoegd tot verwijdering van

de gedenktekens, zerken, grafstenen, hekken en beplanting over te gaan.

7. Het is de rechthebbende toegestaan een graf zonder monument aan te houden

Artikel 19 Grafbeplanting

1. Alle graven kunnen met toestemming van het College worden beplant met bloemen en heesters.
2. Niet-blijvende beplantingen op een graf zijn voor onderhoud van rechthebbende. Niet-blijvende beplantingen die in een verwaarloosde staat verkeren kunnen door degene die belast is met de dagelijkse leiding op het kerkhof worden verwijderd zonder dat aanspraak kan worden gemaakt op schadevergoeding. Losse bloemen, planten, kransen en dergelijke kunnen, wanneer zij verwelkt zijn, worden verwijderd. Seizoensgebonden bloemstukken (zoals bijvoorbeeld Kerststukken of Paastakken) dienen uiterlijk twee maanden na dato te worden verwijderd. Linten, siervazen en dergelijke voorwerpen worden gedurende drie maanden ter beschikking gehouden van de rechthebbende indien deze daartoe tevoren een mondeling of schriftelijk verzoek heeft gedaan bij de beheerder.
3. Blijvende beplanting dient er verzorgd uit te zien en mag niet een ander monument overwoekeren. Dode heesters of beplanting dienen verwijderd te worden, zulks ter beoordeling aan de beheerder.

Artikel 20 Verwijdering grafbedekking

1. De grafbedekking kan na het verstrijken van de graftermijn of het vervallen van de rechten indien deze niet verlengd worden door de beheerder worden verwijderd.
2. Op grond van een daartoe door de rechthebbende bij de beheerder ingediend verzoek, blijft de grafbedekking na verwijdering nog gedurende drie maanden ter beschikking van rechthebbende, tenzij het graf direct opnieuw wordt uitgegeven
3. De grafbedekking vervalt aan de Protestantse Gemeente indien:
 - a. geen verzoek op grond van lid 2 is ingediend;

- b. de grafbedekking niet binnen drie maanden nadat deze van het graf is verwijderd of afgehaald.

HOOFDSTUK 6

ONDERHOUD

Artikel 21 Onderhoud door het College

1. Teneinde de kosten van aanleg, instandhouding en onderhoud van het kerkhof en de graven, waarin door het College wordt voorzien, te dekken, worden rechten geheven volgens de bij dit beheersreglement behorende tarievenlijst, die jaarlijks kunnen worden herzien. Deze onderhoudskosten dienen elk jaar vóór 1 november te zijn voldaan.
2. Het College belast zich met het onderhouden van het Kerkhof, waaronder wordt verstaan het onderhoud aan gebouwen en paden, het verzorgen van de algemene beplanting en de watergangen e.d.
3. Het College belast zich tevens met het algemene onderhoud der graven en algemeen onderhoud van het Kerkhof waaronder het opnieuw stellen na verzakking van het gedenkteken voor zover dit niet als steenhouderswerkzaamheden is aan te merken. Herstel van verzakte graven is ter beoordeling van de beheerder.
4. Het College stelt zich niet aansprakelijk voor schade aan de grafbedekking, door welke oorzaak ook ontstaan, of ieder ander voorwerp dat zich op het graf bevindt.
5. Indien bij afsluiting van het lopende kalenderjaar mocht blijken, dat de rechthebbende niet heeft voldaan aan zijn verplichtingen uit de door hem gesloten overeenkomst, waaronder de betaling van de onder lid 1 bedoelde kosten van onderhoud, zal de aangewezen beheerder, zonder tot verdere kennisgeving verplicht te zijn, het recht hebben de op het graf aanwezige zerken, hekken of andere graftekens te doen verwijderen. Gedurende de tijd van drie maanden na de datum van verwijdering, zullen bedoelde voorwerpen ter beschikking van rechthebbende blijven, tegen vergoeding van berg- en bewaarloon.

Wanneer gedurende deze termijn bedoelde voorwerpen niet zijn opgeëist en aan alle verplichtingen niet is voldaan, dan wordt de rechthebbende geacht van het hem verleende recht op graf en voorwerpen afstand te hebben gedaan en zal de gesloten overeenkomst zonder meer als ontbonden worden beschouwd zonder dat enige schadevergoeding verplicht is. De volle en vrije beschikking over het graf vervalt dan aan het College van Kerkrentmeesters , terwijl de voorwerpen, die deel uitgemaakt hebben van dat graf, vernietigd worden. Wanneer het gebruiksrecht bij het College terugkeert, zal dat graf niet eerder geopend mogen worden dan tien jaar nadat het laatste stoffelijk overschot daarin begraven is, tenzij in de gevallen door de Wet of plaatselijke verordeningen hierin anders is voorzien.

Artikel 22 Onderhoud door de rechthebbende

1. De rechthebbende is verplicht de grafbedekking behoorlijk te onderhouden of te herstellen, waaronder wordt verstaan het meer dan algemene onderhoud als bedoeld in artikel 21, 3e lid, zoals steenhouwerswerkzaamheden (herstel en vernieuwing), het kleuren en bijwerken van opschriften en het verzorgen van graftuintjes en niet-blijvende grafbeplanting, Indien rechthebbende deze verplichting niet nakomt zal rechthebbende per brief worden ingelicht over de toestand van de grafbedekking. De oproeping geschiedt door mededeling op het mededelingenbord op het kerkhof als het adres van de rechthebbende niet bekend is. Bij het graf wordt een verwijzing naar de mededeling aangebracht.
2. Indien rechthebbende nalaat de grafbeplanting behoorlijk te onderhouden, kan het College van Kerkrentmeesters de grafbeplanting doen verwijderen zonder dat zij tot enige vergoeding verplicht is.

HOOFDSTUK 7

RUIMING VAN GRAVEN Artikel 23

1. Met inachtneming van de bepalingen in de Wet op de lijkbezorging en de bepalingen gesteld in dit reglement kan de beheerder graven doen ruimen. Ruiming van graven waarop een uitsluitend recht rust kan niet, dan met toestemming van de rechthebbende op dat graf plaatsvinden, tenzij deze niet meer bekend is.
2. De bij de ruiming van het graf nog aanwezige overblijfselen van stoffelijke overschotten worden herbegraven op een door het College te bepalen plaats op het kerkhof.
3. Nabestaanden van een overledene, die begraven is in een algemeen graf, kunnen de beheerder schriftelijk verzoeken bij ruiming de overblijfselen, indien mogelijk, bijeen te doen brengen voor herbegraving elders. Nabestaanden van een overledene, van wie een asbus al of niet met een urn is bijgezet in een algemeen graf, kunnen de beheerder vragen om deze ter beschikking te houden voor herbegraving elders (asbus moet niet vergaan zijn!).
4. De rechthebbende op een eigen graf kan de beheerder schriftelijk verzoeken om de overblijfselen te doen verzamelen om deze weer in dezelfde grafruimte te doen plaatsen dan wel om deze elders opnieuw te doen begraven (schudden van graf).
5. Het voornemen van ruiming van een serie algemene graven wordt drie maanden tevoren gemeld met behulp van een in het betreffende vak geplaatst bord, alsmede op de website onder het item Kerkhof.

HOOFDSTUK 8

IN STAND TE HOUDEN HISTORISCHE GRAVEN EN OPVALLENDE GRAFBEDEKKING Artikel 24

1. Het College houdt een lijst bij van graven die van historische betekenis zijn of waarvan de grafbedekking een opvallende kwaliteit heeft.
2. Alvorens tot ruiming van graven over te gaan onderzoekt het College of er graven zijn die in aanmerking komen om op de lijst te worden bijgeschreven.

3. Het College beslist in overleg met de Kerkenraad over het ruimen van graven en het verwijderen van grafbedekkingen die op de in het eerste lid van bedoelde lijst staan.
- 4.

HOOFDSTUK 9

KLACHTEN

Artikel 25

1. Rechthebbenden en andere bij het kerkhof belanghebbende personen kunnen omtrent feitelijke handelingen of het nalaten hiervan betreffende het Kerkhof bij het College een schriftelijke klacht indienen. Correspondentieadres Schoolstraat 4, 2242 KH Wassenaar.
2. Het College beslist binnen dertig dagen na ontvangst van de klacht. Zij kunnen deze termijn met ten hoogste dertig dagen verlengen.
3. Het College brengt de beslissing omtrent de klacht terstond schriftelijk ter kennis van de klager.

HOOFDSTUK 10

OVERGANGSBEPALINGEN EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 26

Het recht op een eigen graf, verleend vóór het in werking treden van dit reglement, wordt geacht een uitsluitend recht op een graf in de zin van de Wet op de lijkbezorging te zijn.

Artikel 27

1. Ingeval van verschil van inzicht over de toepassing van dit reglement en in alle gevallen waarin het reglement niet voorziet, beslist het College.

2. Wijziging van dit reglement en/of het Huishoudelijk Reglement worden aangebracht door het College.
3. Dit reglement treedt in werking op 1 december 2017. Het huishoudelijk reglement kan separaat worden aangepast en wordt per ommegaande na aanpassing gepubliceerd op de website.

Alsdan vervallen de voordien bestaan hebbende voorschriften en bepalingen op dit gebied, behoudens eerbiediging van rechten, verkregen vóór de inwerkingtreding van dit reglement.

Aldus vastgesteld op 1 januari 1996,

Aangepast november 1999.

Aangepast 22 april 2005 i.v.m.
kerkfusie.

Aangepast 14 november 2017.

Aangepast 31 december 2019

Aangepast 31 december 2021

Aangepast 30 juli 2024

College van Kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te Wassenaar

Huishoudelijk Reglement Kerkhof

versie november 2017

1. Kinderen beneden 12 jaren hebben slechts toegang, indien zij vergezeld worden door een begeleidende volwassene.
2. Ter handhaving van de orde en rust op het kerkhof kunnen toegangen tijdelijk worden afgesloten.
3. Het is niet toegestaan:
 - a) te fietsen over het kerkhof, een fiets mag wel aan de hand worden meegenomen.
 - b) geluids- of mechanische apparatuur te gebruiken, behalve door de beheerder aangewezen uitvoerders van werkzaamheden.
 - c) te fotograferen of te filmen op het kerkhof zonder toestemming van de beheerder. Voor openbaarmaking van het materiaal is expliciet toestemming nodig van de beheerder.
 - d) alcoholische drank te nuttigen op het kerkhof.
 - e) het kerkhof als hang- of slaapplek te gebruiken.
 - f) Het is niet toegestaan zwerfvuil achter te laten buiten de daartoe bestemde ophaalpunten.
 - g) Het is niet toegestaan over graven te lopen, anders dan voor onderhoud,
 - h) bloemen te plukken of beplanting te beschadigen
 - i) honden op het kerkhof mee te nemen
4. Eenieder, aanwezig op het kerkhof, dient zich respectvol te gedragen in overeenstemming met het bijzondere karakter van de hof. Op afwijkend gedrag mag iedereen worden aangesproken. In voorkomende gevallen kan dit tot sancties leiden.

Regels voor het plaatsen van graftekens op het kerkhof van de Protestantse Gemeente te Wassenaar.

1. Bij de **algemene graven**, bestemd voor bijzetting van ten hoogste drie personen, bestaat elk grafteken uit een plaatje vlak bewerkte, gepolijste, grof geschuurde natuursteen, van 50 x 30 x 6 cm. De overblijvende ruimte is bestemd voor beplanting. De plaatjes moeten onder een helling worden gelegd op zodanige wijze, dat over de hoogte van 30 cm een hoogteverschil van 7 cm wordt bereikt, door het plaatsen van een steunband van natuursteen onder het plaatje. Na vervallen van de rechten wordt op het graf de ruimingsdatum genoemd. Eventuele monumentjes kunnen binnen drie maanden na afloop worden meegenomen, daarna vervallen de rechten.
2. De afmetingen van **eigen graven** m.u.v. grafkelders, zijn maximaal 200 x 100 cm. Het grafteken bestaat uit liggende natuursteenbanden, op een gewapend betonnen raam van 8 cm dik. De breedte van de banden is minimaal 10 cm, dikte/hoogte minimaal 8 cm. Aan de achterzijde van het monument is een staande plaat van natuursteen geplaatst, in de navolgende afmetingen:
 - hoogte boven de grondslag 85 cm
 - breedte minimaal 70 cm, maximaal 80 cm
 - dikte minimaal 8 cm

Indien wordt gekozen voor een staande plaat met een afwijkende maatvoering mag deze niet breder zijn dan 100 cm en dient deze te worden gesteld op een voetstuk.

Indien voor een liggende zerk op een betonnen raam wordt gekozen, dient de dikte van de zerk tenminste 8 cm te zijn. De roef mag vooraan niet hoger dan 10 cm en achteraan niet hoger dan 20 cm zijn.

Tevens dient onder de roef een plaat van beton geplaatst te worden met een minimale dikte van 5 cm.

Het grafnummer dient rechtsvoor op het monument te worden aangebracht.

Losse onderdelen moeten aan elkaar verbonden worden door bronzen of roestvrijstalen pennen, een cementspecie of deugdelijke lijmverbindingen.

Voor al het gebruikte beton geldt dat de betonfundering uit één stuk gemaakt moet zijn met een wapening van betonijzer.

Aanvragen tot plaatsing van een grafteken dienen vergezeld van technisch juiste tekeningen en voorzien van de maatvoering, vermelding van de te

gebruiken steensoort, wijze van bevestiging en opgave van de te plaatsen tekst in duplo te worden ingezonden aan het Kerkelijk

Bureau, Schoolstraat 4, 2242 KH Wassenaar. Een en ander te beoordelen door het College van Kerkrentmeesters
Alle aanvragen dienen door de rechthebbende van het graf te zijn ondertekend alvorens vergunning zal worden afgegeven.

3. Voor alle werkzaamheden op het kerkhof zijn plaatsingskosten verschuldigd volgens de door het College van Kerkrentmeesters vastgestelde tarievenlijst.
4. Vóór de plaatsing van een grafteken (nieuw en vervolgwerk) moet bericht van de datum van aanvang en voltooiing hiervan tijdig vooraf aan het Kerkelijk Bureau worden opgegeven.
5. De steen moet vlak worden bewerkt, grof geschuurd en mag gepolijst zijn. De overblijvende ruimte tussen de banden kan van een lage groene beplanting worden voorzien. Ook kan worden gekozen voor een opvulling van ingemetselde stukken steen, z.g. flagstones op een dichte betonplaat van minimaal 5 cm, of een dekplaat aan de onderzijde voorzien van steunbalken, echter zodanig dat verplaatsen van het monument voor een bijzetting geen problemen zal geven. Het aanbrengen van grind binnen de banden is geheel voor eigen zorg en risico en alleen toegestaan met een fundering van beton of worteldoek. Wanneer een begrafenis plaatsvindt in het graf of in een naastgelegen graf bestaat de mogelijkheid dat het grind vuil wordt. Dit is voor risico van de rechthebbende.
6. Nieuw opgerichte graftekens, die niet voldoen aan de algemene richtlijnen of afwijken van de door het College van Kerkrentmeesters goedgekeurde tekening moeten op eerste aanzegging van het College van Kerkrentmeesters worden verwijderd of in de vereiste staat worden gebracht.

7. Zachte steensoorten (m.u.v. Belgisch hardsteen) zijn niet toegestaan. Metaalsoorten als basis zijn niet toegestaan. Glazen monumenten zijn toegestaan, maar ontwerpen dienen vooraf ter goedkeuring voorgelegd te worden. Uitvoering ter bepaling door het College van Kerkrentmeesters.

ADRESSEN:

Kerkhof bij de Dorpskerk
Plein 3, 2242 KB Wassenaar
NL31RABO0373732252

Kerkelijk Bureau beheerder kerkhof
Schoolstraat 4, 2242 KH Wassenaar
T 070-5114068
E info@pkn-wassenaar.nl

Dorpskerk
Plein 3, 2242 KB Wassenaar
T 070-5113520

Kievietkerk
Oranjelaan 2, 2243 HH Wassenaar

T 070-5179724

Messiaskerk
Zijllaan 57, 2241 KC Wassenaar
T 070-5115582

Voor tarieven verwijzen wij u naar de aparte tarieven folder op de website van de Protestantse Gemeente te Wassenaar.

Predikanten van de Protestantse Gemeente Wassenaar:

Ds. Esther de Paauw en Ds. Evert Jan de Wijer

Wij verwijzen u naar de website van de Protestantse Gemeente Wassenaar juli 2024